Sir nije luksuz

Otvoreno pismo Vladi Republike Hrvatske, predsjedniku Vlade Andreju Plenkoviću i svim parlamentarnim strankama

26. studenoga 2026.

Poštovani predsjedniče Vlade, poštovani ministri i saborski zastupnici,

u raspravama o proračunu stalno slušamo kome treba dati više novca. Mi pitamo: kada ćete proizvođačima hrane i kupcima uzimati manje? Tražimo smanjenje PDV-a s 25 % na 5 % na sir, skutu i fermentirane mliječne proizvode bez dodanog šećera, voća i aroma.

Vlada upozorava da trgovci mogu zadržati poreznu razliku, a cijene ostaviti istima. Taj rizik postoji. Ipak, istraživanja pokazuju da su u analiziranim supermarketima kupci kroz niže cijene dobili većinu, a u nekim razdobljima i cijelu korist od nižeg PDV-a. To ne jamči isti rezultat u Hrvatskoj, ali pokazuje da smanjenje poreza može pomoći kupcima.

Tražimo da korist osjete svi: kupac kroz nižu cijenu, proizvođač mlijeka kroz pokriće rada i troškova, sirana kroz lakše poslovanje i ulaganja, a trgovac kroz razumnu zaradu.

Vlada treba pratiti cijene prije i poslije smanjenja poreza. Uz zakonske uvjete može tražiti podatke od trgovaca i propisati njihovu objavu, a nadležna tijela kažnjavati kršenje zakona. Ako strahujete da će trgovci zadržati korist, pokažite kako ćete to pratiti i što ćete poduzeti. Strah da će korist ostati trgovcima ne može biti dovoljan razlog da se odustane od nižeg poreza.

U Njemačkoj je PDV na sir 7 %, u Francuskoj 5,5 %, a u Italiji i Španjolskoj 4 %. Hrvatska i Danska s 25 % imaju najvišu stopu u EU-u. Europski propisi dopuštaju niži porez. Hrvatska stopa odluka je vaše Vlade.

Margarin oporezujemo s 5 %, a jogurt i kefir s 25 %. Gospodine premijeru, objasnite kriterij.

Prema HAPIH-u, od 2021. do 2025. broj proizvođača koji predaju mlijeko u otkup pao je za 42 % kod kravljeg, 34 % kod ovčjeg i 51 % kod kozjeg mlijeka. Otkupljeno je ukupno 11 % manje mlijeka. Ti podaci govore o organiziranom otkupu, a ne o svim farmama.

Oporbenim strankama poručujemo: uz zahtjeve za većim izdvajanjima, tražite i manje poreze na hranu. Tako kupcu ostaje više novca, a proizvođaču više prostora da nastavi raditi.

Niži PDV vrijedio bi jednako za domaće i uvozne proizvode. Zato tražimo i posebne potpore malim siranama koje prerađuju vlastito mlijeko ili otkupljuju mlijeko od domaćih farmi.

Smanjite PDV dok još imamo kome olakšati proizvodnju. Kad se farma zatvori, ne otvara je političko priopćenje.

Krunoslav Čičko
predsjednik Regionalne udruge kozara i ovčara RUKA

Tablica svih 27 članica EU-a, izvori i metodološke napomene nalaze se u prilogu.

Prilog otvorenom pismu

PDV na sir i fermentirane mliječne proizvode u EU-u

Redovna maloprodaja • stanje 26. studenoga 2026. • stope u postocima

Hrvatska i Danska imaju najvišu stopu PDV-a na sir i jogurt: 25 %.

Država	Sir i fermentirani mliječni proizvodi	Izvor / posebnost
Hrvatska	**25 %**	Propis / porezna uprava
Danska	25 %	Propis / porezna uprava
Estonija	24 %	Propis / porezna uprava
Latvija	21 %	Propis / porezna uprava
Litva	21 %	Propis / porezna uprava
Bugarska	20 %	Propis / porezna uprava
Slovačka	Sir 19 %; jogurt 5 %	Propis / porezna uprava 5 % ovčja bryndza*
Mađarska	18 %	Propis / porezna uprava
Finska	13,5 %	Propis / porezna uprava
Grčka	13 %	Propis / porezna uprava opći režim*
Češka	12 %	Propis / porezna uprava
Rumunjska	11 %	Propis / porezna uprava
Austrija	Sir 10 %; jogurt 4,9 %	Propis / porezna uprava jogurt 4,9 % od 1. 7.
Slovenija	9,5 %	Propis / porezna uprava
Nizozemska	9 %	Propis / porezna uprava
Njemačka	7 %	Propis / porezna uprava
Belgija	6 %	Propis / porezna uprava
Portugal	6 %	Propis / porezna uprava kopneni dio*
Švedska	6 %	Propis / porezna uprava 6 % do 31. 12. 2027.
Francuska	5,5 %	Propis / porezna uprava
Cipar	5 %	Propis / porezna uprava
Poljska	5 %	Propis / porezna uprava
Italija	Sir 4 %; jogurt 10 %	Propis / porezna uprava
Španjolska	4 %	Propis / porezna uprava
Luksemburg	3 %	Propis / porezna uprava
Irska	0 %	Propis / porezna uprava
Malta	0 %	Propis / porezna uprava

U zajedničkom stupcu navedene su stope za sir i jogurt bez dodataka. Gdje se razlikuju, navedene su obje. Stope za kefir, kiselo mlijeko i druge proizvode mogu se razlikovati te ih treba provjeriti prema pravilima pojedine države.

* Slovačka: većina sireva 19 %; ovčja bryndza koja ispunjava zakonske uvjete 5 %. Portugal: kopno 6 %, Madeira 5 %, Azori 4 %. Grčka: u određenim otočnim režimima niže stope. Švedska: 6 % od 1. 4. 2026. do 31. 12. 2027.

Izvori su povezani u zadnjem stupcu. Za austrijskih 4,9 % na jogurt mjerodavan je i BGBl. I br. 37/2026, Prilog 3.

Izvori i metodološke napomene

1. HAPIH, Kontrola kvalitete stočarskih proizvoda, izvješće za 2025. Broj isporučitelja: grafikoni 9., 16. i 20. te tablice 6., 15. i 20.; količine mlijeka: tablice 4., 14. i 19. Usporedba 2021. i 2025. za kravlje, ovčje i kozje mlijeko. Postotne promjene i ukupna količina svih triju vrsta vlastiti su izračuni. Izvor

2. Hrvatski sabor, obrazloženje općeg dijela prijedloga proračuna za 2027., poglavlje o prihodima. Izvor

3. Hrvatski sabor, P.Z.E. 342, konačni prijedlog izmjena Zakona o PDV-u od 5. 11. 2026. Ne sadrži izmjenu stopa iz članka 38. Izvor

4. Hrvatski sabor, prikaz članka 38. važećeg Zakona o PDV-u: margarin je na popisu proizvoda sa stopom od 5 %; sir i fermentirani mliječni proizvodi nisu na popisu proizvoda sa sniženom stopom. Izvor

5. Europska komisija, dopuštene stope PDV-a: snižena stopa od 5 % dopuštena je za odgovarajuće kategorije hrane. Izvor

6. Austrija, BGBl. I 37/2026, Prilog 3: jogurt KN 0403 20, stopa 4,9 % od 1. 7. 2026. Izvor

7. Švedska porezna uprava: PDV na hranu 6 % od 1. 4. 2026. do 31. 12. 2027. Izvor

8. Forteza, Prades i Roca, Banco de España, rad 2417 (2024), str. 19–20: procijenjeni prijenos 70–100 % kroz vrijeme za analizirani supermarket. Objavljen i u časopisu SERIEs (2025). Nije procjena za cijelo hrvatsko tržište. Izvor

9. Europska komisija, JRC132542 (2023), Price Effects of Temporary VAT Rate Cuts: Evidence from Spanish Supermarkets. Nalaz visokog prijenosa poreznog smanjenja na cijene. Izvor

10. Zakon o iznimnim mjerama kontrole cijena, NN 40/2025, čl. 5., 6., 8., 12., 14. i 18. Mjere se posebno propisuju uz zakonske uvjete; ne pretpostavlja se da je svaka takva mjera trenutačno aktivna. Izvor

11. AZTN: ovlasti u sprječavanju i kažnjavanju zakonom određenih nepoštenih trgovačkih praksi. Samo zadržavanje dijela porezne koristi nije automatski protuzakonito. Izvor

12. Cleveland Clinic, How to Prevent Diarrhea While You Take Antibiotics: navodi liječničku preporuku jogurta sa živim kulturama za pojedine pacijente tijekom antibiotske terapije. Izvor

13. NIH, Probiotics – Health Professional Fact Sheet: učinci su specifični za soj i proizvod; fermentirani proizvod nije automatski klinički ispitan probiotik. Izvor

14. HALMED, Ciprofloksacin JGL, sažetak opisa svojstava lijeka, odjeljak 4.5.: istodobno uzimanje samih mliječnih proizvoda može smanjiti apsorpciju lijeka. Izvor

Usporedba s margarinom ne predstavlja opću preporuku uzimanja jogurta ili kefira uz svaki antibiotik niti tvrdnju da imaju učinak svakog ispitanog probiotika. Izbor proizvoda i vremenski razmak ovise o lijeku i savjetu zdravstvenog stručnjaka.

15. Vlada RH, objava od 7. 1. 2025.: ministar gospodarstva upozorava da su neki trgovci nakon ranijeg smanjenja PDV-a zadržali razliku umjesto da snize cijene. Izvor

Tumačenje brojki

Točni podaci za 2021. i 2025.: broj isporučitelja kravljeg mlijeka 4.115 → 2.403 (−41,6 %); ovčjeg 333 → 220 (−33,9 %); kozjeg 138 → 68 (−50,7 %). Ukupna količina otkupljenog mlijeka svih triju vrsta 435,30 → 386,98 milijuna kilograma (−11,1 %). U pismu su postoci zaokruženi na cijele brojeve. Brojke obuhvaćaju isporučitelje kravljeg, ovčjeg i kozjeg mlijeka u organiziranom otkupu. Ne obuhvaćaju nužno sve proizvođače koji mlijeko prerađuju sami ili ga prodaju drugim kanalima. Korišteni su brojevi po vrstama mlijeka iz grafikona i tablica po županijama, a ne zbroj zapisa po mljekarama, u kojem se isti isporučitelj može pojaviti više puta. Brojevi triju skupina nisu zbrojeni u jedinstven broj gospodarstava jer nije utvrđeno postoji li preklapanje među njima. Pad broja isporučitelja nije isto što i broj zatvorenih farmi ili sirana; podaci ne izdvajaju učinak PDV-a. Neki proizvođači mogli su prijeći na vlastitu preradu ili izravnu prodaju.

Primjer računa od 10 €: 10 × 25/125 = 2 € PDV-a; 10 × 5/105 = 0,4762 €. Razlika je 1,5238 €, uz nepromijenjenu konačnu cijenu i prije odbitka pretporeza. Uz nepromijenjenu osnovicu od 10 €, konačna cijena smanjila bi se s 12,50 € na 10,50 €, odnosno 16 %. To je matematički scenarij, a ne prognoza cijena.

Snižena stopa u Hrvatskoj primjenjivala bi se prema istim pravilima na usporedive domaće i uvozne proizvode. Nacionalne stope u tablici odnose se na prodaju u pojedinoj državi, a ne na različito oporezivanje podrijetla robe unutar Hrvatske.